

הספרייה של קלינטון

כל סממני התרבות האמריקנית שזורים בסיפור הספרייה של קלינטון: הספרייה הנשיאותית של הנשיא ה-42, שנועדה לקבע את מעמדו כסופרסטאר, ובדרך גם לגזור קופונים. הכל בספרייה הזו, שהיא הספרייה ה-12 ברשימת הספריות הנשיאותיות, הוא חסר תקדים. החל בסכום שנדרש להקמתה – 165 מיליון דולר, גודלה – 14,000 מ"ר, וכלה באוספיה הכוללים: 2 מיליון צילומים, 80 מיליון פריטים נשיאותיים, 4 סקסופונים, מכונת משורינת אחת ו-שתי בובות בדמותן של חיות המחמד של קלינטון: באדי הכלב וסוקס החתול.

כבר בראשית דרכה מלווה את הספרייה הזאת ציפייה שגורלה יבדל מאלו של חברותיה – שאר הספריות הנשיאותיות הנאבקות על הישרדותן. הספרייה הנשיאותית היא מסורת אמריקנית שראשיתה בשנת 1939, לפני 13 נשיאים (כולל הנשיא המכהן).

לפני כינונה של מערכת הספריות הנשיאותיות נהגו הנשיאים בתום כהונתם לחלק את מסמכיהם למוסדות שונים. אמנם, רוב המסמכים שהפיקו הנשיאים טרום עידן הספריות הנשיאותיות מצויים היום בספריית

בגיליון הנוכחי:

הספרייה של קלינטון * הזנחת הארכיון לאומי * "אקס ליבריס" ו"אידאה" זכו במרכז למחשוב ספריות של קונסורציום המכללות * בית הספרים הלאומי סורק כותרים נדירים ומעלה אותם באינטרנט * עיריית תל אביב ביוזמה לעידוד הקריאה * ספריית חדרה וצוות הספרנים זוכים להכרה והערכה מקומית * חנות ספרים ומסעדה בסחנה * הצעת חוק: פטור ממס למזמינים ספרים מחו"ל * עונש מאסר על איחור בהחזרת ספרים לספרייה * מכתבי קוראים: כמה שווה ספרן?

קוראים יקרים,

דקה לפני אירועי חג החנוכה שהפך להיות "חג הילדים" שופע הצגות, מופעים ופעילויות במיוחד לילדים ו... גם מאכלים שרק לילדים עוד מותר לאכול ללא הגבלה.

ומי כבר באמת זוכר את נס פך השמן, את המכבים והמתיוונים ויהודה הגיבור? ואת מעות החנוכה?

מעל דפי "בספריות" אנו מאחלים לכם פעילות שוקקת בספריות, ענפה ורבת מבקרים בכל ימי החנוכה.

זהו גם הרגע האחרון "לתפוס" במועד את כל הידושי המנויים למיניהם:

עיתון "בספריות" לשנת 2005; קטלוג המרכז בהנחות וכמובן, למי שעדיין לא רכש את כתב העת המקצועי היחיד בשפה העברית - "מידעת" שהוא המשכו של "יד-לקורא" הוותיק. אגא הזדרזו ואל תחמיצו - הכל אפשר לרכוש בשוברים!

לבאי כנס מנהלי הספריות נגלה מפעל ספרותי יפה ומרגש שפועל במרכז ההדרכה והוא "המרכז לספרות ילדים ערבית". שמחתי לגילויי ההתעניינות ובהזדמנות זו מביאה אני בפניכם את הספרים החדשים שראו אור במסגרת המרכז בשנת 2004:

מקור: יום מרמאדן, מאת: רפיקה עותמאן, נהר האהבה, מאת: אמל זועבי, רימא והעיור, מאת: למא מרג'יה; "אף על פי שהשכן עושק, נשאר שכן", מאת: זוהיר דעים.

תרגום: איתמר וכובע הקסמים, מאת: דויד גרוסמן; תרנגולת או תרנגול, מאת: דתיה בן-דור; הכי חזק בגן, מאת: עדינה בר-אל; נועם והעפיפון, מאת: מרסלה לונדון. כל המעוניין ברכישתם יכול לפנות למרכז ולקבל את מען המפיץ.

לאור ההתעניינות הרבה בפעולות מרכז ההדרכה - אתן סקירה מקיפה במסגרת הכנס השנתי במלון השרון בהרצליה. אשמח לפגוש אתכם שם.

חג-אורים שמח,
אורלי און, מנכ"ל

הקונגרס, אולם עדיין יש כמות לא מבוטלת של מסמכים המפוזרים בין ספריות אחרות, ארגוני מחקר בתחום ההיסטוריה ואוספים פרטיים. רבים מהמסמכים גם הלכו לאיבוד או הושמדו בכוונה.

ב-1939 תרם הנשיא פרנקלין רוזוולט את הניירת האיטית שלו ואת המסמכים הרשמיים מתקופת כהונתו לארכיון הלאומי (NARA). רוזוולט החליט לתרום את המסמכים כיוון שהיה משוכנע שהניירת הנשיאותית היא חלק מהמורשת הלאומית ושחובה להציג אותה לציבור.

באותה תקופה תרם רוזוולט גם חלק מנכסיו בהייד-פארק לממשלה האמריקנית. חבריו של רוזוולט התארגנו והקימו ארגון שלא למטרות רווח שמטרתו הייתה לבנות ולתפעל ספרייה ומוזיאון להנצחת מורשתו של נשיאם וחברם האהוב.

ב-1941 נפתחה ספרייתו של רוזוולט שנבנתה על השטחים בהייד פארק שתרם הנשיא למדינה. בפתיחה אמר רוזוולט: "כדי לאגד יחד את מסמכי העבר ולהציגם לציבור בעתיד, על אומה להאמין בשלושה דברים: עליה להאמין בעבר; עליה להאמין בעתיד; ועליה, מעל לכל, להאמין ביכולת אנשיה ללמוד מהעבר כשהם נדרשים ליצור את עתידם".

ב-1950 הנשיא הארי טרומן, ראה כי טוב והחליט שגם הוא רוצה ספרייה על שמו. הדבר הוביל לחקיקת "חוק הספריות הנשיאותיות" בשנת 1955. החוק החדש קבע שספריות נשיאותיות תוקמנה מכספי תרומות פרטיים והמדינה תממן את אחזקתן.

תשע ספריות נשיאותיות הוקמו עד 1978, השנה שבה חל מפנה נוסף בחקיקה העוסקת במסמכים שמייצר הבית הלבן. עוד בימיו של הנשיא ג'ורג' וושינגטון, נשיאים, אנשי ציבור וחוקרים היו בדעה, שהמסמכים שמייצרים הנשיא וצוותו בזמן כהונתו הם רכוש הנשיא והוא לוקח אותם עמו עם סיום כהונתו. הספריות הנשיאותיות הראשונות הוקמו על בסיס תפיסה זו, כאשר אנשי הארכיון הלאומי הצליחו בכל פעם לשכנע את הנשיאים להעביר תחת חסות הארכיון את המסמכים.

אולם, בשנת 1978, נחקק "חוק המסמכים הנשיאותיים" שקבע שכל המסמכים הקשורים במילוי תפקידו של הנשיא, כפי שזה מוגדר בחוקה, הם רכוש הממשלה ועם סיום כהונתו של הנשיא, על המסמכים להימסר לארכיון הלאומי. הספריות הנשיאותיות קיבלו בחוק זה את תפקיד גנוז המדינה.

בשנת 1986 נוספו סעיפים ל"חוק הספריות הנשיאותיות", סעיפים שקבעו רף מינימום לגובה התרומות שנאספות – רף הנאמד בהתאם לגודל מבנה הספרייה. כך שהתרומות הנאספות תאפשרנה לארכיון הלאומי להשתמש בהן גם לתחזוקה.

הספריות הנשיאותיות הקיימות כיום הן מתקופת כהונתם של הנשיאים (לא לפי סדר כרונולוגי): הובר, טרומן, רוזוולט, אייזנהאור, ג'ונסון, פורד, קנדי, ניקסון, רייגן, קרטור ובוש (האבא של ג'ורג' בוש הנשיא הנוכחי). אוספי הספריות הנשיאותיות (להוציא את הספרייה של קלינטון) כוללים יחד כ-400 מיליון מסמכים, 10 מיליון תצלומים, 5 מיליון מטר של סרטי קולנוע, כ-100,000 שעות הקלטה (אודיו ווידאו) ויותר מחצי מיליון מוצגים מוזאונים. הספריות מפוזרות ברחבי ארה"ב ומנוהלות על ידי משרד מרכזי הפועל תחת המטרייה של הארכיון הלאומי (NARA). אתר הספריות הנשיאותיות ברשת ממוקם באתר הארכיון הלאומי:

www.archives.gov/presidential-libraries/index.html

עריכה וכתבייה: ורד לם

מערכת: אורלי און, מרים פרינץ,

ד"ר סנונית שהם

הגהה ועריכה לשונית: נטע גורן

כתובת המערכת: המרי 5, גבעתיים 53296

veredlam@lion-kime.com:E-mail

מרכז ההדרכה לספריות:

טל': 03-6180151, פקס: 03-5798048

פתיחת הספרייה

בדיוק כמו בעלה "פתוח, חזק ומלא אור". בסיום הנאומים הופיעו Bono, הסולן של להקת U2, ולהקת The Edge.

מבנה הספרייה הממוקם מעל גדות נהר ארקנסו, תוכנן על ידי הארכיטקט ג'יימס פולשק והוא עשוי רובו זכוכית ומתכת. קלינטון ויועציו היו מעורבים מאוד בשלבי הקמת המבנה ותכנונו. המבנה כולל ספריית מחקר ומוזיאון והספרייה תפעיל גם תכניות חינוכיות ויציאה אל הקהילה. המוזיאון כולל העתק של החדר הסגלגל והלימוזינה המשוריינת, סט הסקסופונים החביבים על הנשיא וכמו שכבר סיפרנו - בובות של חיות המחמד של הנשיא.

במסגרת פתיחת הספרייה הבטיח קלינטון לחוקרים להציג חלק מהמסמכים לציבור בטרם המועד הקבוע בחוק - שנת 2006. מההיבט הישראלי עובדה זו מעניינת משום שהאוספים כוללים גם מסמכים שטרם נחשפו הקשורים במגעים בין ישראל לפלישתניאים. בספרייה אגף שלם המוקדש לפרשת לוינסקי. הנושא מוצג כמובן באופן שבו קלינטון בוחר לספרו, ושם האגף משקף את עמדתו: "אגף ההדחה, מאבק כוח ופוליטיקה של רדיפה".

אופן זה של הצגת הדברים משך לא מעט אש מהביקורת. לאחר הפתיחה נשמעו טענות שלפיהן הספרייה החדשה כמעט "מדלגת" על פרשת לוינסקי ומצניעה את האירועים שהתרחשו בעקבותיה. המבקרים ציינו למשל, שבין 2 מיליון הצילומים בספרים אין אף תמונה אחת של מוניקה. אפילו בקטע הווידאו המפורסם שבו קלינטון לוחץ ידיים לעובדי הבית הלבן צונזר הקטע שבו קלינטון מנשק את המתמחה הצעירה. קלינטון והילארי דחו את הטענות האלה. "הספרייה", אמרה הילארי, "היא תיעוד מדויק של שמונה שנות נשיאות קלינטון".

הציפיות מהספרייה גבוהות. סקיפ רוטרפורד, מנהל קרן התרומות שהקימה את הספרייה, טוען כי קלינטון הוא כוכב רוק. "הוא אלביס", צוטט רוטרפורד אומר. מכיוון שמדובר ב"כוכב רוק", רוטרפורד טוען שספרייה זו תציב מודל מסוג חדש לספריות נשיאותיות והציפיות עומדות על כ-300,000 מבקרים בשנה, שיתרמו גם לכלכלה המקומית.

ב-18 בחודש שעבר נפתחה ספרייתו של קלינטון בליטל-רוק, ארקנסו. על אף הגשם הסוחף מספר מרשים של מכובדים מצא את דרכו לליטל-רוק, לטקס הפתיחה. אתם קולטים? 30,000 איש ואישה מרחבי העולם הטריחו את עצמם בגשם סוחף לפתיחת ספרייה. 30,000, כולל שלושה נשיאי ארה"ב לשעבר ואחד מכהן: אבא בוש ובנו, ג'ימי קרטר וכמובן חתן השמחה המאושר (כולם התייצבו עם נשותיהם); כולל שמעון פרס שאחז במטרייה אדומה שבלטה מאוד על רקע המטריות השחורות/אפורות, מטרייה לבנה של הילארי, ואי אפשר היה שלא לתהות אם הייתה כאן הצהרה אידאולוגית; וכולל שר החוץ סילבן שלום שנראה בתצלומים עומד מתמוגג מאושר, חיוך גדול מרוח על שפתיו, בין קלינטון לבוש.

אפילו "ידיעות אחרונות" שבימים כתיקונם אינו טורח להתעניין בספריות ציבוריות, הקדיש עמוד שלם לפתיחת הספרייה: תחת הכותרת "ועידת הנשיאים" הופיעה תמונת ענק של הנשיאים אוהזים במטריות ישובים על בימת הכבוד. אורלי אזולאי, כתבת "ידיעות אחרונות" בווינגטון, ואיתן עמית, כתב העיתון בניו-יורק דיווחו מרחבת הדשא של הספרייה: "קלינטון נרגש בעליל, נשא את נאום התודה שלו בלי מטרייה כשהגשם מרטיב את בלוריתו המאפירה, את פניו ואת דפי הנאום שבידיו." האכזבה הגדולה ביותר של נשיאותי היא חוסר היכולת להשכין שלום בין ישראל לפלשתנים", אמר קלינטון.

במשך כל השעתיים שבהן התנהל הטקס לא הפסיק הגשם אף לרגע. "כולנו כאן היום אדומים כחולים ורטובים", התלוצץ קלינטון עם אורחיו. כשעלה הנשיא בוש לברך, החזיק לו קצין צבא את המטרייה. בנאומו החמיא בוש לקלינטון ואמר שהוא "הנהיג את אמריקה באופטימיות". בוש אף הדגיש את החום האנושי של קלינטון ואמר בהומור כי "אילו קלינטון היה נמצא על הטיטאניק, הקרחון היה טובע". לאחר הנאום הזכיר קלינטון שבעוד ארבע שנים יגיע לטקס, כדי להשתתף בטקס פתיחת הספרייה של בוש.

היחידה שחסה על הקהל הרטוב הייתה הילארי, שהכריזה שאת הנאום שלה אפשר לקרוא באינטרנט (כתובות אינטרנט רלבנטיות בהמשך), ורק ציינה שמבנה הספרייה הוא

הצצה באתר (www.clintonlibrary.gov), מדגימה באלו דרכים נוספות תהפוך הספרייה רווחית. אפשר יהיה, למשל, תמורת תשלום סמלי להזמין תמונות חג-מולד של הילרי וקלינטון ליד עץ האשוח בביתם, או את ה-CD המכיל את ספר הבישול של קלינטון, כמו כן ימכור המוזיאון אין סוף מזכרות. עלות הכניסה למוזיאון \$7, תשלום זהה לזה המקובל לכניסה למוזיאונים בשאר הספריות הנשיאותיות.

על השאלה: מדוע גורל ספרייתו של קלינטון צפוי להיות טוב מזה של ספריות נשיאים אחרות הכורעות תחת נטל התחזוקה, משיב רוטפורד שהתשובה נעוצה במיקום: "שאר הספריות ממוקמות או באתרים נוסטלגיים שאינם נגישים, או שהן נבלעות בערים גדולות, במצב שבו עליהן להתמודד מול אתרים אטרקטיביים אחרים." כאן בליטל-רוק מדובר במיקום ייחודי לספרייה".

ומה אצל הספרנים?

הזנחת הארכיון לאומי

פרק א

גניבת מכתבים מקוריים של אינשטיין ובן גוריון

אלפי מסמכים, בהם מכתבים בחתימת ראש הממשלה דוד בן גוריון, הנשיא הראשון חיים וייצמן ואלברט אינשטיין התגלו בתחילת החודש הקודם בפשיטה שערכה המשטרה בדירות, חנויות ומחסנים בירושלים, הרצליה ובני ברק. הפשיטה נערכה לפנות בוקר בעקבות חקירה שהתנהלה בשלושת החודשים האחרונים ביחידה הארצית לחקירות בין-לאומיות (יחב"ל). בפשיטה, לצד הכתבים ההיסטוריים גילו חוקרי היחידה גם מטבעות עתיקים, ספרי תורה ישנים וחנוכיות. לחיפושים התלוו נציגי רשות העתיקות וגנז המדינה, ד"ר טוביה פרילינג, שסייעו באיתור ובזיהוי. נעצרו שלושה חשודים צבי וישראל ביאליסטוצקי ואיזדור זיגל ומעצרים הווארן. ארבעה חשודים נוספים עוכבו לחקירה בחשד שתיווכו במכירת הפריטים בחו"ל.

כבר לפני שנתיים נודע לגנז פרילינג שמסמכים היסטוריים שמקורם בישראל נמכרים בניו-יורק. לפני שלושה חודשים פנה תושב ארה"ב לארכיונים בישראל בניסיון לאמת מקוריותו של מסמך שביקש לקנות. בעקבות הפנייה פתחה המשטרה בחקירה.

"קשה לנו לדעת כמה מהמסמכים נמכרו כבר בעולם", אמר לעיתונאים תת-ניצב עמיחי שי, מפקד היחב"ל, "אספנו אלפי מסמכים שנצטרך לעבור עליהם כדי לברר את תוכנם".

מהחקירה עולה ששני החשודים נהגו לפקוד ארכיונים שונים בארץ. אחד החשודים היה מציג את עצמו כעובד משרד החינוך שמבקש לכצע מחקר. החשוד השני הציג לארכיונאים ייפויי כוח שניתנו לו על ידי חברי כנסת, ככל הנראה בתמימות. הם קיבלו לידיהם קלסרים שאיגדו מסמכים היסטוריים שונים ותלשו את אלה שנראו להם בעלי ערך.

במשטרה מתחו אתמול ביקורת על מנהלי הארכיונים שלא הנהיגו שיטות ראויות לבקרה על גניבת מסמכים. רבים מהארכיונים כלל לא הבחינו בגניבה וכמה מנהלים פנו בעקבות חשיפת הפרשה למשטרה, לאחר שגילו שגם מרשותם נגנבו מסמכים שונים.

על פי ההערכות, ערכם של המסמכים השונים מגיע לעשרות אלפי דולרים. חשיבותם במקוריותם - רובם נושאים את חתימות בעליהם. בין השאר נגנבו מכתבים בין דוד בן-גוריון לחיים וייצמן, ומכתבים בחתימת חוזה המדינה, בינימין זאב הרצל, רבנים ראשיים בישראל ובגולה וחברי כנסת. רוב המכתבים משנות הארבעים ומהשנים הראשונות לקום המדינה. חלקם נגנבו ממכון ויצמן ברחובות, שם נמצא הארכיון של הנשיא הראשון ומארכיון מצודת זאב במרכז תל-אביב, הכולל אוסף מסמכים ותעודות של מייסד התנועה הרוויזיוניסטית, זאב ז'בוטינסקי.

פרילינג סבור שהמסמכים החשובים ביותר הם 15 מכתבים שכתב וייצמן, שכבר הוכרחו לניו-יורק. המסמכים הוצעו למכירה שם ופורסמו בקטלוגים. לבקשת המשטרה, פנה אחד העצורים לאנשי הקשר שלו בארצות הברית והורה להם להפסיק את הליך מכירת המסמכים. המסמכים שנתפסו יועברו בימים

הקרובים לגנזך המדינה, שם ימוינו ויוחזרו לארכיונים.

לציבור נגישות לחומר. יתר על כן, כתוצאה מהיעדר הפיקוח, רמת התחזוקה של המסמכים הממשלתיים ירודה ביותר.

פרק ב

התפתרותו של גנז המדינה

מכת המסמכים הגנובים מארכיונים ציבוריים בישראל היא חלק מהשערורייה הכללית הקשורה במצבו של הארכיון הלאומי. פרשת הגניבה המפורטת לעיל, התייחסותו של מבקר המדינה למצב תיעוד החומר בארכיון (הרחבה בהמשך) ומצבו הקשה של ארכיון המדינה גרמו לגנז המדינה ד"ר טוביה פרילינג, להתפטר מתפקידו. פרילינג, הודיע שלא ימשיך בתפקידו בגלל שאינו יכול לבצע את המשימות המוטלות עליו. גנז המדינה - הפועל במסגרת משרד ראש הממשלה - אחראי על ארכיון המדינה, על ביצוע חוק גנז המדינה, על הכוונת כל הארכיונים הציבוריים בישראל ועל חשיפת החומר של משרדי הממשלה לציבור. פרילינג התריע על הידרדרות במצב תיעוד ושימור החומר הארכיוני בישראל, המשול, לדבריו, לתיעוד ארכיוני במדינת עולם שלישי.

עם התפטרותו אמר פרילינג לכתב "הארץ", יוסי מלמן, שזה חצי שנה שהוא מבקש להיפגש עם מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אביגדור יצחקי, אך לא נענה, וגם פניותיו בשלושת החודשים האחרונים להיפגש עם מנהל לשכת ראש הממשלה, דב וייסגלס, לא זכו לתשובה. לדברי פרילינג, עם כניסתו לתפקיד בספטמבר 2001, הגיש תכנית אב, שזכתה לתמיכתם ולאישורם של ארבעת המנכ"לים שכינה במשרד ראש הממשלה, ובהם יצחקי.

לפי תכניתו של פרילינג, יוקם ארכיון לאומי מרכזי בקריית הממשלה בירושלים, ובנגב יוקמו מחסנים לאחסון החומר הארכיוני. "קיווייתי שמצב תיעוד ושימור החומר הארכיוני בישראל ידלג אל מועדון המדינות הנאורות, אך לצערי זה לא קורה", אמר פרילינג. "מבחינת יחסה לנושא, ישראל משולה למדינת עולם שלישי, והמצב אף מידרדר".

לדברי הגנז, משרדי ממשלה רבים מפריים את החוק ואינם מעבירים את חומרי התיעוד והמסמכים שלהם לארכיון; במקום זאת, הם מתקשרים עם קבלנים פרטיים וגונזים את המסמכים במגנזות פרטיות. כתוצאה מכך, אין

פרילינג טוען, שבהרבה מקרים חומר בעל ערך היסטורי חשוב ניזוק, ואף הושמד, כתוצאה מהטיפול הלקוי. הוא גם ציין שבגלל מחסור תקציבי, מסמכים שמוחשבו בעבר בטכנולוגיה מיושנת, לא הועתקו ולא שודרגו לטכנולוגיות מתקדמות יותר, ולכן לא נשמרו. בארכיון המדינה אין כלל יחידת מחשוב, ומועסקים בו רק שני עובדים העוסקים בשימור ובשחזור מסמכים שניזוקו. "הספק העבודה שלהם הוא כשלושה מטר רץ בשנה, בעוד שקיים צורך בכקילומטר רץ של מסמכים הזקוקים לשיפוץ ולשימור", אמר.

הגנז הפורש, כמו קודמיו, נאלץ להתמודד עם התעלמותם של גופים בקהילת המודיעין ובמערכת הביטחון מחוק גנז המדינה. המוסד, השב"כ, נתיב והוועדה לאנרגייה אטומית גונזים ומשמרים את מסמכיהם בעצמם ומסרבים להעבירם לגנז המדינה; בשל כך, גם מסמכים משנות המדינה הראשונים אינם נחשפים. "אני מנהל בעניין זה משא ומתן עם המוסד, שב"כ ונתיב, כדי להיערך לאפשרות שיחשפו לציבור הרחב ולחוקרים חלק מהתעודות שלהם", גילה הגנז. ברוב מדינות העולם נחשפים חומרים סודיים, בעיקר כאלה הנוגעים לענייני מודיעין וביטחון, לאחר 50 שנה, אך בישראל סירבו עד כה הגופים הביטחוניים לשקול אפשרות זו.

בארכיון המדינה מועסקים כ-50 עובדים, ותקציבו השנתי מגיע לכ-20 מיליון שקל. אך רוב התקציב מוקדש לתשלום משכורות ולתשלום דמי שכירות בעבור המבנה והמחסנים בשכונת תלפיות בירושלים. כתוצאה מכך, מפגר הארכיון בחשיפת החומר ובהצגתו לציבור, כפי שהחליטה הממשלה ומכוח החוק. הפרוטוקולים של ישיבות ממשלה לדוגמה, נחשפו רק עד שנת 1956, אף על פי שהממשלה קבעה שאפשר לחשוף תוכן ישיבות בחלוף 40 שנה.

פיגור דומה קיים בחשיפת מסמכים ותעודות של משרד החוץ ומשרדי ממשלה שונים. באחרונה, עקב קיצוצים בתקציב, הופסקה עבודתם של גימלאים של משרד החוץ, שהועסקו במשרות לחשיפת המסמכים;

פיטורים נוספים צפויים לעוסקים בדבר במשרדי ממשלה אחרים. "לצער, רמת השירות שאנו מעניקים לציבור היא של מדינת עולם שלישי", אומר פרילינג, "ואיני יכול, לפיכך, לשאת באחריות לכך".

ברשימה על התפטרותו של פרילינג, תיאר עיתונאי "מעריב" אלכס דורון את מצבו של הארכיון הלאומי:

"די אירוני שהארכיון הלאומי של ישראל, מובילה עולמית בפיתוח מערכות ארכיב ממוחשב, כל כך מפגר. בארץ פותחו כמה מהמערכות המשוכללות בעולם בתחום, אך למרבה הצער, הארכיון מספר אחד במדינה לא משתמש בהן. התוצאה: קושי רב באיתור חומר מתועד ואיבוד מסמכים חשובים, לעתים בעלי משמעות היסטורית. בישראל של שנת 2003 אין גישה ברשת למסמכים ההיסטוריים המאוחסנים בארכיונים השונים. המסמכים הללו הם נכס לאומי, אבל הציבור לא יכול להגיע אליהם, אלא אם יטריחו את עצמם פיזית לארכיון של גנוך המדינה.

פרק ג

מבקר המדינה מצביע על מחדל נוסף: עד היום לא קלט גנוך המדינה אף לא דיסקט אחד.

גנוך המדינה, כאמור משמש ארכיון של מדינת ישראל. הפקדת החומר בגנוך היא לצמיתות. לפי מבקר המדינה, על אף שבשנות ה-90 התרחשה במשרדי הממשלה מהפכה טכנולוגית וכיום רוב המסמכים נוצרים ומנוהלים במערכות ממוחשבות והמדינה מייצרת חומר ממוחשב החל משנות ה-70, לא פירסם גנו המדינה הנחיות על דרכי השימור של רשומות אלקטרוניות.

לא מדובר בבעיה בירוקרטית בלבד. בתשובה לשאלה מה קורה עם כל החומר הממוחשב במדינה, ענה בזמנו הגנז "ר טוביה פרילינג: "יש מחדל ממדרגה ראשונה ואין תשובה לשאלה (זו). משנות ה-70 המדינה מייצרת חומר ממוחשב, אבל עד לרגע זה לא קלטו בגנוך המדינה אף לא דיסקט אחד ובטח שלא דיסק קשיח".

זה 15 שנה רשומות רבות הנחשבות לחומר ארכיוני הן רשומות אלקטרוניות. המבקר מצא שמשנת 1992 לא קבע הגנז בהנחיות את דרכי

הפעולה בנושא רשומות אלקטרוניות ולכן מרבית משרדי הממשלה לא העבירו חומר ארכיוני ממוחשב לגנז אלא השאירו אותו אצלם. משרדים רבים משמידים חומר כשאינו נחוץ עוד, וממילא אין להם אפשרות איתור ושליפה של כל מסמכים. רשומות אלקטרוניות רבות שנשמרו רק במאגרי מידע ממוחשבים כלל לא נקלטים בגנז, ולכן מי שירצה בעתיד לעיין בחומרים שלא הודפסו לא יוכל לעשות זאת.

פרק ז

סוף דבר

הד"ר פרילינג הגיש כבר לפני כשנה וחצי התפטרות על רקע דומה. הוא התריע אז על הדרדרות במצב תיעוד החומר ושימורו. פרילינג חזר בו בזמנו מהתפטרותו לאחר שראש הממשלה ועוזריו הבטיחו שיעבירו לגנז המדינה תפקידים נוספים ושיאפשרו להקים את מרכז הגניזה בנגב כחלק מהתכנית הכללית שהגיש הגנז. אנשי משרד ראש הממשלה התחייבו גם לזרז את תהליך מחשוב התעודות והמסמכים בארכיון המדינה. ניסיון לברר במשרדי דובר ראש הממשלה היכן עומדת כרגע התפטרותו של הגנז העלתה חרס, לא התקבלה תגובה מעודכנת של הדובר עד סגירת הגיליון.

***

"אקס ליבריס" ו"אידיאה" זכו במכרז למחשוב ספריות של קונסורציום המכללות

במכרז למחשוב הספריות שנערך על ידי קונסורציום של 42 מכללות בישראל, זכו חברת "אידיאה מערכות מידע" ו"אקס ליבריס", כספקיות מערכות לניהול הספריות לעשר השנים הקרובות. במכרז השתתפו גם חברות מובילות מחו"ל שלא זכו.

ההיקף הכספי המוערך של הפרויקטים הצפויים בספריות של המכללות, החברות בקונסורציום נאמד ב-30 מיליון שקל בערך על פני עשר שנים.

רמי שיינברג, ראש אגף מערכות המידע במכללה האקדמית בית ברל, אשר שימש כמרכז ועדת ההיגוי של הקונסורציום, אמר

ספר "מורה נבוכים" של הרמב"ם, שיצא לאור ברומא בשנת 1480, הגדה של פסח עם תרגום ללדינו משנת 1609, ספר הזוהר משנת 1558 מאוספו של פרופסור גרשם שלום, ספר שירי ילדים מאויר של חיים נחמן ביאליק משנת 1922 ועוד.

שלא כמו הספרים הזמינים בפרויקט בן יהודה <http://www.benvehuda.org> פרויקט המציע חינם נגישות לקלאסיקה של הספרות העברית (שירה ופרוזה בתחילה, ולאחר מכן גם מסות וכו'). לשם כך, מועתקות היצירות הספרותיות (על ידי מתנדבים) לפורמט טקסטואלי הניתן לקריאה ולחיפוש באינטרנט. הפרויקט שואב את השראתו מפרויקט מקביל באנגלית (ובאחרונה בשפות נוספות) הנקרא פרויקט גוטנברג – יוזמה של פרופסור מייקל ס' הארט.

עורכי הפרויקט מקפידים הקפדה יתרה בנושא זכויות היוצרים, ורק יצירות שהן ברשות הציבור (על פי החוק הישראלי, יצירות שמחברן מת לפני יותר משבעים שנים) יכללו בפרויקט, או יצירות שבהן קיבלו אנשי הפרויקט רשות מפורשת (מאת בעל הזכויות) להשתמש ביצירה.

או בפרויקט גוטנברג האמריקני, <http://www.gutenberg.org> בית הספרים אינו מציע את הכותרים בפורמט טקסטואלי, אלא סורק דפים בפורמט TIF, ואחר כך, בתכנת DjVu, מכווץ אותם לתמונות קטנות ואיכותיות, שאפשר לראות לאחר הורדת התוסף.

"קשה לסרוק ספרים ישנים ולהמירם לעברית בשיטת OCR, וחלקם גם כתובים בכתב רש"י, שעבורו טרם הומצא OCR", מסביר פרופ' אלחנן אדלר, סגן מנהל בית הספרים לנושא טכנולוגיות מידע, "הפורמטים בעולם המחשוב משתנים, והחשוב הזה הוכנס לתקצוב הפרויקט. החלטנו שאם אנחנו מעלים ספרים לרשת, נדאג לכך שיהיו נגישים וזמינים גם עוד עשרות ומאות שנים. זה דורש היערכות טכנולוגית שונה ושמירה על תקניות", אמר.

כיום נסרקים הספרים בפורמט TIF, כאשר גודלו של כל עמוד עשוי להגיע גם ל-50 או 60 מגה-בייט, לאחר מכן ממירים את הקבצים לפורמט הקנייני (DjVu), המספק צפייה מהירה וקלה במערכות השונות. את התוסף

לעיתונאים שיצירת הקונסורציום היא שאיפשרה למכללות השותפות בו להשיג יתרונות כלכליים ובכך לאפשר לחדש את מערכות המחשוב בספריות. "התהליך הוא פרי חשיבה משותפת של אנשי מקצוע בתחום הספרנות ובתחום מערכות המידע", ציין שיינברג. את התהליך ניהלה ועדת היגוי בין מכללתית בראשותו של יהודה בדיחי ממשד החינוך שהסתייע בחברת הייעוץ "מטאור" בראשות ד"ר משה אורגד.

"מלם מערכות" תספק את השירותים ותשתיות המחשוב לפרויקטים שיבוצעו על ידי אידאה. אידיאה ומלם משתפות פעולה מזה זמן ובין היתר כבר מספקות שירות דומה לספריות אחרות, ביניהן המכללה האקדמית ביהוד ורשת הספריות הציבוריות והארכיון בעפולה.

המערכת שעזמה התמודדה אידאה במכרו הינה ספיר אנטרפרייז, מערכת הכוללת את כל המרכיבים הדרושים לניהול ספרייה.

בית הספרים הלאומי סורק כותרים נדירים ומעלה אותם באינטרנט

בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי השיק פרויקט חדש, שבמרכזו סריקת אוסף הספרים הנדירים שברשותו והעלאתם לאינטרנט. עד כה הועלו לאתר כ-100 כותרים, ומנהלי הפרויקט מקווים להעלות לאתר ספרים נוספים על בסיס קבוע.

על פי התכנון, בכל שבוע ייסרקו ויועלו לאתר ספרים חדשים. עלותו המשוערת של הפרויקט היא ארבעה מיליון דולר.

בספרייה הלאומית מאוחסנים כ-25,000 כותרים המוגדרים נדירים, וסריקתם תבצע על פי כמה קריטריונים, בהם שיקולי שימור, ביקוש ועניין לציבור. הצורך לשמור על זכויות יוצרים מגביל את בית הספרים להיצע של ספרים שפורסמו עד תחילת המאה ה-20 בלבד.

עד כה הועלו לאתר ספרים מראשית ימי הדפוס, במאה ה-15, ועד פרסומים מתחילת המאה העשרים, בהם המהדורה הראשונה של

ניתן להוריד ללא תשלום מאתר החברה, והוא תומך ב-Windows, מקינטוש ו-UNIX.

שחושב הקהל הרחב המדיר רגליו ממחוזות אלו. לצערנו."

"הפורמט הזה מאפשר לנו לכווץ את עשרות המגה-בייט לקובץ של 250 קילו-בייט, וגם לאפשר לגולשים לבצע הגדלות של פי 300% בלי שהתמונה תתעוות. זה קצת כמו PDF, שהוא פורמט תקני, ואפשר לצפות בו במחשבים שונים ללא תשלום", מסביר אדלר.

באותו הגיליון בטור אישי של העיתונאית אורנה שושני-בר, נזכרה הספרנית טובה הורן כמשפיעה בתחום התרבות. כותבת שושני-בר: "למי שעדיין לא יודע ובעיקר למי שעדיין אינו מנוי בספרייה, הורן היא ספרנית מן המניין בספרייה העירונית. ובכל זאת, היא זו שרוכשת עבורנו את הספרים ומכוונת אותם לכל הספריות בשכונות. למדור הזה היא נכנסה בזכות העובדה שהפכה את הספרייה מסתם ספריית קוראים למקום של תרבות, מפגשי סופרים, ימי יצירה, תערוכות וכמעט כל מה שעיר חסרת תרבות זקוקה לו."

מפעל זה מתווסף לפרויקטים אחרים של בית הספרים שבמסגרתם הועלו לאתר אוספים של עיתונות עברית היסטורית, מפות, כתבי יד והקלטות אודיו.

הצעת חוק: פטור ממס למזמינים ספרים מחו"ל

חברי הכנסת רוני ברינזון ורשף חן ממפלגת שינוי הניחו בסוף החודש שעבר (נובמבר 2004) על שולחן הכנסת הצעת חוק הבאה לפטור את המזמינים ספרות מחו"ל מתשלום מס ערך מוסף. הצידוק שמופיע בהצעת החוק הוא שעידוד קריאת ספרים הוא אינטרס מובהק של מדינה תרבותית וראוי לתמוך בו. על הנימוק הזה אפשר לומר שאפשר היה לחשוב על כמה רעיונות יותר מוצלחים לחקיקה לעידוד הקריאה...

וכמו לא די בזה, כשבועיים מאוחר יותר נכתב על הספרייה במדור שנקרא "הכי טוב". במדור תוארה הספרייה כפינת חמד, על כל הפעילויות שניתן ליהנות מהן, והשורה המסכמת הייתה: "אז הכי טוב לברוח למקומות קסומים בלב הספרייה עירונית".

סיגלית עמיאל: "זהו כנראה גל שבו האחד ניזון מהקודם. לנו זה מצוין, מעבר לתחושה הטובה, זוהי פרסומת טובה לספרייה".

חנות ספרים ומסעדה בסחנה

באתר "גן השלושה" (הסחנה), המופעל על ידי ענף התיירות בקיבוץ ניר-דוד, חנכו באחרונה בית-קפה-ספרייה (בעלי המקום מפרסמים אותו כבית-קפה-ספרייה, למרות שבעצם מדובר בשילוב של מסעדה וחנות ספרים – ו"ל) בעיצוב חדשני, העונה לשם: "מוזה על המים", בהיקף השקעה של כ-1.5 מיליון שקל. המקום, המחליף את המסעדה התיירותית העממית שפעלה שם שנים, מציע פינה מעוצבת ושקטה לקרוא וגם לרכוש בה ספרים (בהנחה של 30%), לצפות על נוף הסחנה, לשתות קפה ולהזמין ארוחות חלביות עם מבחר סלטים, פסטות ומרקים.

ספריית חדרה וצוותה זוכים להכרה והערכה מקומית

בעיתון המקומי "חדשות חדרה" פורסמה לפני כחודשיים כתבה ארוכה אשר הציגה 100 אנשים המשפיעים ביותר בחדרה. במקום ה-28, צוינה סיגלית עמיאל, מנהלת מחלקת הספריות בחדרה. וכך נכתב: "עמיאל תופסת את הספרייה כמרכז תרבותי מעבר לתפקידה המסורתי כמאגר הספרים הגדול בעיר. לאורך כל השנה מוצגות בספרייה המרכזית תערוכות שעוסקות בעברה ותרבותה של העיר או תערוכות של יוצרים מקומיים. שמנו אותה (את עמיאל – ו"ל) במעלה הדרוג בגלל החשיבות שאנחנו מייחסים לקריאה, למרות שזה לא מה

עיריית תל אביב ביוזמה לעידוד הקריאה

כצעד ראשון, הוחלט לפטור את תושבי יפו ודרום העיר מדמי רישום ומתשלום עבור השאלת ספרים בספריית העירונית. "מדובר בצעד ניסיוני שיימשך שנה. עלותו בסך 100 אלף שקלים, אושרה באחרונה בוועדת הכספים של העירייה. אם אכן תושג המטרה, אנו נשקול להרחיב את הנושא לספריות נוספות ברחבי העיר" הבטיח למקומון 'העיר', אביגדור לוי, מנהל אגף התרבות והאמנויות בעירייה. "היוזמה תלווה בקמפיין שיווקי שיכלול את בתי הספר והמתנ"סים בשכונות והמסר המרכזי שלו יהיה 'אתם קוראים – התשלום עלינו'".

במסגרת הקמפיין מגדילה העירייה את תקציב רכישת הספרים מ-400 אלף שקל ל-600 אלף שקל, והתקציב המיועד לשדרוג מערך המחשוב בספריות יוכפל לסכום של 600 אלף שקל לטובת הקמת תחנות עבודה, שירותי און-ליין לקוראים ושיפור תקשורות מחשבים בין הסניפים.

"הבנו שסף הגירווי של הנוער במילניום השלישי נעשה גבוה יותר, תקופת הבגרות מתחילה בגיל צעיר יותר, ואנו רוצים להתאים לציפיות הנוער תכנים וספרי עיון ברמה קרובה לאלו של המבוגרים", אמר לוי. "אנו רוצים לקלוע במדויק לטעם ולדרישות של הנוער ולהגדיל את היקף הקריאה בספריות".

עונש מאסר על איחור בהחזרת ספרים לספרייה

במדינת מישיגן בארה"ב, איחור בהחזרת ספרים לספרייה הציבורית, עלול מעתה להיגמר במעצר של עד 90 יום, כך מדווח עיתון מעריב. לספרנים במישיגן נמאס מלקוחותיהם שמשאילים ספרים ולא מחזירים, והם החליטו לצאת למאבק. יו"ר אגודת הספרנים ומנהל הספריות, פרדריק פאפוסן, פנה למועצת המחוז וביקש להוציא צווי מעצר של עד 90 יום לכל מי שמתעלם מהדרישה להחזיר את הספרים.

"החלטנו למצוא את מי שחייב לנו כבר הרבה מאוד כסף. הגיע הזמן שאנשים ילמדו לקח", אמר פאפוסן, והדיון בבקשה אמור להתקיים בשבוע הבא.

בספריות העירוניות מתקשים להתמודד עם התופעה של המאחרים להחזיר, ואין להן הכלים לגבות את הקנסות, המסתכמים באלפי דולרים. אחת הדוגמות היא של אדם שהשאל 73 פריטים, בעיקר ספרי מדע בדיוני, ולא החזיר אף אחד מהם, ושחובו מגיע ל-1,190 דולר.

על פי פאפוסן, התופעה גורמת להפסדים של כ-25 אלף דולר בשנה לספריות, שנאלצות להשלים את החסר ולרכוש ספרים ודיסקים במקום אלה שהושאלו. בימים הקרובים תצא הודעה רשמית אל כל החייבים שלפיה מדובר בעבירה על החוק, ומי שיתעלם עשוי למצוא את עצמו מאחורי סורגים.

מכתבי קוראים

כמה שווה ספרן?

כתבה: אסתר יפתח-אל

העיתון "קיבוץ" פרסם באוקטובר טבלת "מחיר לכל חבר (ברוטו)" מתוך "סקר השכר" של התנועה הקיבוצית. החברים בתפקידי ניהול (קהילה, ענפים, שירותים) זוכים, כמובן, לשכר נאה (רובם מעל ל-10,000 ₪). עובדים בלתי מקצועיים זוכים לשכר של 4,000-5,000 ₪.

ספרן זוכה להיות מוערך בשכר בסך 4,477 ₪ לחודש. ליותר ממנו זוכים: עובד בלתי מקצועי בחברת הילדים; לא מקצועי בהנהלת-החשבונות, עוזר בנגרייה, עוזר בלול, עוזר בלתי מקצועי בגידולי שדה ועוד. לעומת כל הנ"ל – כיצד יתוגמל ספרן עבור שנות לימודים ומקצועיות, אחריות על רכוש הקהילה, תפקידי יעוץ לגורמים בקהילה ובחינוך ולסטודנטים?

אם יקפידו הנהלות הקיבוציים לנהוג בהתאם – אין סיכוי שחברים יבחרו ללמוד את מקצוע המידענות; ובתום דור ותיקי-הספרנים יש להניח שתוך זמן קצר ייפסקו שירותי הספרייה

כבר העירו בעבר שבהיסטוריה היהודית לא נמצאה קהילה ללא "ארון ספרים" ציבורי. האם הקיבוצים יהיו "חלוצים" בעניין זה?

המקומית, וכל אדם בשוב יזקק לספרייה האזורית, העירונית וכו'. גימלאים, ילדים ובני נוער, שאינם "ממונעים", יקופחו ביותר במצב זה.

מקצת מן הנושאים בכנס:

מליאות:

פרופ' אריק כרמון, נשיא המכון הישראלי לדמוקרטיה
ד"ר ישעיהו בר אור, מדען ראשי המשרד לאיכות הסביבה
ד"ר מאיר רוזן, לשעבר שגריר ישראל בצרפת ובארה"ב
מר ישראל סגל, סופר ואיש תקשורת

מסלולים ומושבים:

טכנולוגיית המידע, עידוד הקריאה, הבנת הנקרא, מדיניות מידע, ארגון ואחזור מידע, ניהול ידע, סמינר חוקרים, פרוייקטים דיגיטליים, הגינאולוגיה היהודית, ארכיונאות, ספרנות, הספרייה הציבורית, מבט הסטורי ועוד נושאים מגוונים, "תרבות ברגל".

רשמו לפניכם!

7-9 בפברואר 2005 כנס MULTI מידע 2005, מלון השרון, הרצליה

תכנית הכנס המלאה נשלחת בימים אלו בדיוור ישיר

וכן התפרסמה באתר האינטרנט בכתובת www.icl.org.il

לפרטים נוספים : מחלקת הדרכה riki@icl.org.il טל' 6180151 – 03 שלוחה 104 / 103

מרכז ההדרכה לספריות

* מחלקת הקטלוג *

לידיעת המנויים על הקטלוג השוטף - נותרו שבועות ספורים ליהנות ממחירי המבצע עבור מנוי 2005.

כל המשלמים עבור המנוי עד 31/12/04 יהנו ממחירי 2004. החל מחודש ינואר 2005 יעודכנו מחירי המנויים. ספריות שכבר שלחו הזמנה, מתבקשות לשלם עד 31/12/04. לאחר מועד זה יחוייבו הספריות בהפרש.

חידוש: ניתן להזמין מנוי דו-שנתי לשנים 2005-2006 במחירי 2004.

לברורים: טל' 03-6180151 שלוחה 111 אנה סלע; שלוחה 115 - חביבה שמואלי
להלן מחירי המנויים:

לתשלום מ - 1/1/05

1,500 ש"ח
1,150 ש"ח

1,080 ש"ח
855 ש"

לתשלום עד 31/12/04

שבועי דיסקט 1,400 ש"ח
שבועי דוא"ל 1,050 ש"ח

חודשי דיסקט 995 ש"ח
חודשי דוא"ל 780 ש"ח

+++++

מבצע מיוחד לספרנים בתיאטרון גשר

75 ₪ לכרטיס במקום 150 ₪ להצגות נבחרות

מדיאה

מאת: אוריפידס
בימוי: לנה קריינדלין

בכורה

קלאסיקה יוונית בקריאה עכשווית
בתפקיד מדיאה: יבגניה דודינה

25 בינואר בשעה 20:30

נישואי פיגארו

או יום מטורף אחד
מאת: פייר אוגוסטין דה בומרשה
בימוי: יבגני אריה

קומדיה מטורפת רבת משתתפים
בליווי תזמורת חיה

"תיאטרון גשר הופך את נישואי פיגארו לתענוג"
(העיר)

2 בינואר בשעה 20:30

ההצגות מתקיימות באולם נגה, תיאטרון גשר, שד' ירושלים 9 יפן.

להזמנות כרטיסים יש להתקשר לטלפון: 03-5182812, 03-5182853

בעת הזמנת הכרטיסים יש להזדהות כספרנים

כנס מנהלי הספריות השנתי בהיפה 28 - 30 בנובמבר 2004

הכנס השנתי למנהלי הספריות נחל השנה הצלחה רבה. הנושא המרכזי היה רב תרבותיות ורב תחומיות בחברה הישראלית והעיר המארחת חיפה, המצטיינת בדו-קיום, היתה מודל מוחשי. לרבים ממנהלי הספריות היתה זו חשיפה ראשונה לתרבותיות המגוונות בעיר במיוחד בביקור ובסיור בבית הגפן ובוואדי ניסנס.

את הכנס פתח **מר יונה יהב**, ראש, העיר שבירך את המשתתפים ושם את הדגש על מיצוב חיפה כעיר אוניברסיטאית.

מר ויקטור בן-נעים, מנהל המחלקה לספריות במשרד החינוך, נתן סקירה ממצה על אודות פעילות המחלקה והספריות בארץ במהלך השנה.

הסוציולוג **ד"ר עוז אלמוג** היה המרצה הראשון שדן בשינויים והתהליכים שעוברת החברה הישראלית על רבדיה גוונים והרב תרבותיות שהיא מייצגת. הוא הצביע על החסרונות והיתרונות שבכתיבת ספר מחקרי קונבנציונלי על כתיבת ספר דיגיטלי.

הסופר הבימאי והמחזאי, **מר יהושע סובל**, הביא בפני המשתתפים את הבעיות של התיאטרון הישראלי כיום בעידן התקציבים המידלדלים מול הטיפול באמנויות הבמה בארצות אירופה המפותחות, שוויץ גרמניה אנגליה וכו'...

גב' יעל בר-לב, יועצת תוכן בערוץ "הופ" לילדים בגיל הרך, הציגה את המודל והקו המנחה של מקבלי ההחלטות בערוץ בהבאת חומרים וטקסטים מתוך ספרות הילדים, בהנחה שהילדים הצופים במשך שעות ייחשפו ליצירות ספרותיות ויקבלו גירויים לקריאה.

מנהלי עמותת "צעד איתי" הביאו בפני המנהלים שנה לאחר שיצא הפרויקט לדרך את נושא קידום הספריות לטובת הקהילה וציינו כיצד יש להגיש פרויקטים בראייה קהילתית מפגש פורה וחשוב הפותח צוהר הן לספריות והן לקהילה לשתף פעולה בהדדיות ובפוריות.

פרופ' שלמה שהם הרצה על אודות הפנדמנטליזם המוסלמי המיוצג ע"י הטרור הקיצוני העולמי. לדבריו אנו מצויים כיום במלחמת העולם הרביעית כאשר ארצות אירופה רדומות מול הטרור, הוא השווה את מצבנו כיום למצב שהיה ב-1938 טרום מלחמת העולם השנייה.

מר יאיר זמבינסקי, מנהל הידע ברפא"ל, סקר בפנינו מידע חשוב ורב עוצמה לניהול מערכות המבוססות על ידע ותרומתן לחיזוק המוסד, המפעל ועובדיו.

ד"ר ירון זיי, פסיכולוג בכיר ויועץ במערכות חינוכיות, דיבר על אודות שיקום וטיפוח הסמכות ההורית – המורית – המנהלית על בעיות משמעת והאלימות הגוברת בקרב ילדים ובני נוער שכיום היא-היא הבעיה העיקרית של החברה המתועשת והטכנולוגית של המאה ה-21.

גב' אירית דורטל, יועצת אירגונית, שוחחה עם המשתתפים על ניואנסים שונים בחברה הישראלית מול תרבויות אחרות.

פאנל ספרות ילדים עברית וערבית שנערך בבית הגפן היה גולת הכותרת של הסיור בוואדי ניסנס. השתתפו: **מר מופיד סידאוי** - סופר ומתרגם; **גב' זיאנה ג'רייס** - סופרת; **ד"ר יעל דר** - חוקרת ספרות ילדים; **גב' יונה טפר** - סופרת ועורכת ספרות ילדים ונוער. מנחה הפאנל: **ד"ר מרג'יה בשארה** - מנהל המרכז לספרות ילדים.

הכל הסכימו שיש לשתף פעולה בתחומי היצירה למען החברה בארץ ולמען פיתוח הדו-קיום בין המגזרים השונים. הכנס היה מפרה הן מההיבט המקצועי, הן מההיבט הבין-אישי של מפגשי המנהלים מכל הארץ. ניתנה לנו כאן הזדמנות של שלושה ימים נינוחים לשיחות ולהיכרות אישית.

אני תקווה שבכנסים הבאים ירבו המשתתפים ונרחיב את השורות; אנו עומדים בפתחה של שנה חדשה ואני נושאת קריאה מיוחדת למנהלים להצטרף לאיגוד, להירשם ולתרום כל אחד בתחום הידע שלו כדי לחזק את מעמד הספריות והמנהלים.

בברכת חג אורים שמח, מרים פרינץ, יו"ר האיגוד

